

Imposite ilegale inaintea justiției

TRIBUNALULU MUSCELU.

PROCESULU TURNAVITU

PRINCIPATELE-UNITE

Interogatoriul dat de d-nu Scarlat Turnavitul pentru unu articolu datu in jurnalul „Românul“ de la 17 Mai trecut 1863 Iunie 13.

Interbări Răspunsuri
„Cum vă chiamă?“, Scarlatu Turnavitul.
„De câți ani sânteți?“, De 50 ani.
„Unde locuiți?“, La Budișteni.

Sub-Prefectura prin raportul trimis astăzi de d-nu Prefectul, arată că este o fraudă...

Interbări Răspunsuri
fostu gata căci eu sintu inre cei cari au lucratu pentru contribuția generală după stare și putere.

Interogatoriul luatu de Președinție d-lui Scarlatu Turnavitu in soroou de 24 ore dela Trimiterea d-sale in judecată.

Interbări Răspunsuri
Peste châte ați arătat prin interogatoriul dat d-lui Procuror, ai se mai ada o gî ceva? Spuneți cu ce intenție ați cerut să se publice in foia „Românul“ injurioasă d-v. inscriere in contra agenților guvernului...

Invoei in favoarea d-le votul Camerii, cunoșteți bine că legea noastră fondamentală, dice că ori ce voturi ale Camerii nesancționate de Domnitoru nu pot a-

vea effectul lor. Daru pentru unu momentu de și ar fi lege, erați in dreptu oare a vă esprima astu-felu tocmă d-v. care vă pretindeți a fi iubitoru de Patrie; totu ce puteți a face o simplă critică, iearu nu prin injuri, in vreme ce scopul unor asemenea expresii nu au altă țintă de cătu a provoca anarhia?

Puteți să sub-scriți răspunsurile d-v?
Daca sunt ale mele le sub-scriu.
Presid: E. Alecsiadu.
Gref: C. Homorăcenu.

APERAREA D-lui TURNAVITU
Domnilor!
Procesul pentru care sunt adus inaintea bara acusaților, este unu procesu de o natură cu totul ciudată și care cred că și pentru d-v. este celu întâu ciudatu, căci d. Procuror n'a pututu nici alu califica, nici a face concluziunile conform art. 34 din procedura penală...

„Ore a dice că călcătorii de legile Terii sunt omenii cei mai răi din lume, este o crimă astăzi? daru sub tôte regimele nimeni n'a cutedat a dice că călcătorii de lege sunt cei mai onesti și ortodocși; că trebuiesc respectați și apărați (afară de regimul tiranicu, assolutu). A-cesta nu intră in înțelegerea mea, in morala mea căci cred că ori ce omu va calca legile unei țeri, din momentulu in care le calca, încetează a mai fi o persoană respectată și respectabilă, și pentru asemenea omeni nenumiți, mă trage d. Procuror, unde? ... Ve rog domnilor să-mi spuneți (și o să-mi spuneți negreșitu prin sentința d-văstră), cându cineva (fără se fiu dator și fără se fiu indatoratu prin lege) ar veni, cu puterea brutală, mi-aru lua punga din busunar fără voea mea, sau mi-aru sforța portile, ori mi-aru sparge ușile casei, a magasi... și mi-aru lua averea n'asiiu avea dreptu se-l dicu că este omul demn de a fi calificatu cu titlurile cele mai rele? declarați d-văstră prin sentința și atunci cređa tôte lumea că Tunsu, Grosea, Jianulu, Radu Anghel... au fostu omenii cei mai creștini, cei mai leali; me voiu pune a crede că morala cea pină astăzi practată in adevăratul spirit alu civilizațiunii, că pină astăzi este greșită și trebe practată in sensul inversu.

„Repetu d-lor, că in epistola mea nu facu comparație personalmente cu nimeni, facu consetenilor mei o lecție de morală, se respecte legile țerei, și dicu că ori cine calca legile se pune afară din lege, și afară din lege se punu omenii cei mai reu calificați, căci eu dorescu ca nimeni se nu se puna afară din lege. Vedeți că eu nu le dicu loru nici niminui, ci îi conșiliesu se fiu supuși legilor, și numai legilor, și numai legilor, care trebe se domine peste capetele tuturor, spre a fi armonie și fericire. De cându d-lor s'a rădicatu dreptul unu omu a face lecții de morală și de ordină? de cându d-lor s'a introdusu in țera obiceiul ca cei ce facu lecții de morală și de ordină se fiu trași la bara acusaților? Ce felu? dacă de exemplu, unu preotu s'ar sui pe anvonu in facia celoru mai mari monarchi al lumii și a celui mai numerosu publicu, și elu in predica sa ar dice că: ori cine face fapte in contra evangheliei lui Christ este păgănu. D. Procuror, d-v., numai de cătu l'a-ți trage la bara acusaților, l'a-ți condamna, bânuiind că cine-va din cei ce au toștu față in Biserica au făcutu fapte păgăne? Sub protestu că preotulu a făcutu comparație intre acela și păgănu? daru preotulu n'a numitu pe nimeni, de unde a-ți sci d-văstră care sunt acele sau cea persoană? și dacă a-ți bânuiu și a-ți arătau publiculu prin condamnarea preotulu, nu vedeți că d-v. a-ți fi culpabil și d. Procuror, că d-v. a-ți face sau a-ți aplica comparația?

„Ei bine domnilor! de unde a venit in mintea d-lui Procuror sau d-v. ca după epistola mea, după morala ce amu făcutu eu receptorulu, deputaților sau lumii, se puneți in jocu guvernulu sau vre o persoană publică? „Bine d-lor! nu credeți d-v. că prin suposiția, prin bânuiala d-v. aduceți acelor persoane defăimări la care eu nu m'am gânditu? ce felu! d. Procuror și d-văstră cunoșteți pe guvernul sau pe vre unu depozitar al Statulu călcătoru de lege? se presupuneți că prin epistola mea facu o comparație intre dinșii și bandiți? nu vedeți că prin această presupunere aduceți d-v. asupra guvernulu sau a ori cării persoane publice defăimări și mai mari? nu sciți că ori ce funcționariu cându ia asupra-i sarcina puterei, depune unu jurămintu că va pădi legile țerei? cumu este cu putință se diceți d-v. că acele persoane publice au călcatu legile și prin urmare sunt sperjuri?

„Gândiți-vă bine. d-lor la actul ce aveți se faceți astăzi, căci o repetu, d-v. veți fi culpabili de comparație, nu eu. Nu cred că guvernulu sau vre o altă persoană publică, după unu contra avertismentu, ce amu dat și publicatu, ca se facu a preveni călcările de lege se-și dică ei singuri, (cându sci că conșiența le e curată), se-și dică „eu sunt călcătoru de lege, eu sunt cu musca pe căciula, pe mine me compară!“ Eu n'am comparatu pe nimeni, amu făcutu numai o datorie d'a preveni reul, și o lecție de morală consetenilor mei cari nu sunt funcționari numiți de guvern, ci aleși de noi

după legi, și spre a pădi legile, și prin urmare aleșilor noștri suntem în drept și dator a le dice se nu calce și se nu îngăduie a se călca legile țerei, căci călcătorii de lege aduc anarhia în țară, nu cei ce față observații și lecții de morală prin publicitate; aceștia din contra dovedesc prin acesta că sunt amicii ordinii.

„Acum știi d-lor că ori ce cauză produce un efect, și cauza care a produs epistola mea a fost din neînțelegerea perceptorului; din insulta prin lipirea avertismentului în ușa și din stăruința lui de a mi cere contribuția pe timp pe care nu sunt dator a plăti, legea îmi ordonă, și ca om al ordinii, eu îmi plec capul cu respect, lată ce dice Convenția art. 25. Nu trebuie multă filosofie, nu trebuie geniu extra-ordinar nu trebuie multă erudiție spre a fi înțeles; elu dice „Nici o imposiție nu se va putea stabili sau lua de nu va fi fost priimită de Adunare.” Iată ce dice legea financiară la art. 6 capitolul 2. „In virtutea art. 25 din Convenție nici unu impositu nu se va putea așea și implini dacă nu va fi aprobat de Adunare și sancționat de Domnitoru.”

Legea după care se ceru astăzi impositele nu este nici votată de Adunare nici promulgată de Domnu, prin urmare se atacă și Adunarea și Domnitoru, Nația intrăgă. Totă lumea știe, după propaganda făcută de guvern prin Monitoru la toate Satele, că Adunarea a ordonat a nu se mai implini nici unu fel de impositu sub amenințare de a fi da în judecată, ca călcătoru de lege, ori cine va cutesa a aduna vre o para sub titlu de impositu și niminea altulu n'are dreptulu asupra pungelor noastre de către Adunarea. Eu mă închin legii, mă închin Adunării și mă supun cu respect căci numai legile și stricta pădure a loru potu garanta fericirea unei societăți. Singuru guvernulu a recunoscutu suveranitatea Adunării asupra impositelor, și trebuie să o recunoască dacă ne aflăm în regim constituțional.

A recunoscut'o:
I-ia. Că la începutulu acestui anu n'a adunatu impositele pe trimestru, după bugetu anulu 1860, ci numai pe două luni Ianuarie și Febraru, conformu votulu Adunării; ceia ce dovedesce că singuru a doveditu că acelu bugetu este răposatu.

II-lea. A implinitu dreptu contribuție apersonată numai 36 lei după votulu Adunării nu după mortulu bugetu alu anulu 1860.

III-lea. Implinirile în acestu anu le face pe lonă s'au pe trimestru după voia contribuabililor iarăși după votulu Adunării.

IV-lea. Dacă guvernulu aru fi crezut Adunarea culpabilă o pedepsea, o disolva, o da în judecata Terrii legale, atunci ne supunemu a plăti neștiind ce era să dica Adunarea viitoare, și n'avemu neînțelegere cu perceptorii; n'a disolvat'o, prin acesta nea disu că lucrările ei au fost bune și trebuie se ne supunemu voturiloru ei.

„In urmară art. 25 din Convenție, a art. 6 capitolulu II-lea din legea financiară, și a votulu de refusu și de neîncredere, eu nu mă mai credu dator a contribui nici o para, și nu unu Jurisconsultu, daru nici unu ignoranu (cu conștiința) nu mă potu îndatora după lege a plăti după lamurita lege ce avem în cestia imposi-

telor; nu unu Jurisconsultu daru celu mai din urmă ignorantu (cu conștiința) nu se potu opri de a nu declara călcătoru de lege pe cei ce voru stărui a mai percepe imposite. Așa daru m'am opus și mă voi opune căci Adunarea este a nației, voturile ei sunt ale nației, de la care emană toate puterile Statulu și puterile garante și mai cu semă Napoleonu alu III-lea Părintele Rominiloru pentru nația Română s'au sacrificat sangele și tesaurile, nu pentru ochii cei frumoși ai nici unu individuu.

„In virtutea acestei legi venitulu Adunarea și nea disu frațiloru lepădatu privilegiurile că în locul loru dreptu scutu, dreptu garanța a averii, a onorei, a vieții a dreptății, vomu avea aceste legi; și este frumosu, nobile și umanu, a fi egal cu toți fații noștrii Români și cu bucurie toți au lepădatu privilegiile. Nimeni de cătu Adunarea n'aru fi pututu face acesta, și la nimin nu s'aru fi supusu notabili și privilegiatii țerei. A disu Adunarea se contribuim cu toți după stare și putere căci toți sintem fi patriei și toți suntem dator, și e dreptu să o ținem cu averea noastră și cu singele nostru; neam supusu cu plăcere, și nimin de cătu Adunarea nu putea face acesta. Neam supusu d-lor, am ascultat'o la toate datorile și dările.

Ei! logica și dreptatea nu ne dictesă a ne supune și acum cându ne ordonă să nu dăm? Eu unulu de așiu calca legea, de nu m'așiu supune ei, m'așiu crede mai multu de cătu unu banditu: m'așiu crede sperjuru, m'așiu crede trădătoru, m'așiu crede că facu unu atentat în contra libertățiloru, a drepturiloru, și a vieții nației melle. Amu sacrificat după hotărîrea Adunării și vomu sacrifica totu d'aua după ordinea ei, daru nimic după ilegalității și capriciulu cu care se atacă Adunarea, se batjocorește Nația.

Iată, Domnilor, că sint în legalitate, amu fost lovit, m'am apăratu print'o leție de morală; nu mă credu demn de a fi tras la bara acusațiloru eu, ci călcătorii de lege, d-ilor Procuror și Președinte prin interogatoriile d-lor unulu că amu atacatu guvernulu, altulu pe depositariu. Statulu, și că amu avutu tendințe a provoca anarșie: etc. fără să mi se arate unde e numele guvernulu, sau alu depositariloru sei, sau să mi se arate dovești, reclamații, ordine sau ori ce va fi. De ce, d-le Procuror și d-le Președinte, nu diceți acestea celor ce lovescu nu celor ce se apăra? celor ce calca legile? celor ce insultă nația, o turbură, o strivescu o batjocorescu, o ucidu?

Sunt Românu, d-lor, și nu potu privi cu sânge rece răpirea drepturiloru mele, a libertățiloru melle, a averii mele fără lege; nu potu privi cu sânge rece acele miserabile ființe care ca să mănance o pâne miserabilă facu totu chiar spre peirea Terrei; nu votu se fiu complice, d-lor, nu plătescu, nu mă facu eu ucidătorulu meu, priimescu să fiu desputat, să fiu întemnițat, să fie chiaru decapitat. Eu pină la cea din urmă respirare voi striga contra ori cui aru fi călcător de legile Terrii.

Iată, d-lor, că eu în epistola mea nu facu personalmente comparații pentru niminea, și din contra o facu pentru toți călcătorii de lege, și însuși pentru mine cându le aș calca.

Dacă este cineva în drept a face mai multă gălgăie de atac este Perceptorulu cu care am

avutu corespondința consiliindulu, daru nu zice nimic. Și în fine ori cine s'aru crede că iam adusu inputari nedrepte, aratesă și iatale dovedite călcările de lege cu perceperea impostelor și art. 301 din condica penală im vine în ajutor.

Domnilor sunt prezentatuu innaintea d-va a unor onor: Magistrați care aveți în mină legile Terrii pe care ați jurat că le veți apăra; Magistratura țerei este a 3-oa lina din trinitatea suveranității naționale, aveți ocașie a ve arreta sentimentulu de Români patrioți, de adevărați demni și conștiincioși Magistrați, și se dați dovești de respectulu ce aveți pentru jurământulu ce ați depus pentru apărarea legiloru, ca să se glorifice guvernulu de nemerita allegere, și se laude nația cu asemenea bărbați ca d-stră.

Sc. Turnavitu.

SENTINȚA TRIBUNALULUI.

În numele Măriei Selle Domnitorelui Principalilor-Unitate Române, Allessandru Ionu I-ia.

Tribunalulu, avind în vedere pira adusă de d. Procuror contra d-lui Scarlatu Turnavitu, proprietar și locuitor în comuna Budișteni că prin art. d-selle publicat în foia periodică „Românulu” de la 17 Maiu trecut anul corentu făcut în privința impostelor ce i s'a cerutu de Membrii Consiliulu acei comuni Budișteni și de perceptorele competente, conchișându chiaru așa: „Vă rog Domnulu meu faceți cunoscutu declarația mea, nevind Membrii Consiliulu Comunei a o face că eu nu voescu a mă pune afară din lege, și că numai Căpitanu Radu, Groșea, Tunsulu, Radu Anghel etc. se putea, nea afară din lege și arbitrarmente făcea impliniri după chiefu afară din lege.” Comparându adică pe agentii Guvernulu, ce sunt însărcinați cu strigerea dăriloru către Statu cu acei bandiți, espresii de insulte injurioșe personagiulu agentiloru puterei esecutive.

Avind în vedere asemenea că și onor. Prefectura a Districtulu prin adresa sa cu data de la 13 Iunie No. 5281 denunțându acelu faptu injuriosu invocă Justiția la satisfacerea legale; Considerându că acusatul d. Scarlatu Turnavitu a îndreptat cuvintele de mai susu către depositari și agenți puterei esecutive ca respunsu la cererea ce i s'a făcutu de acestia pentru plata impostelor pe luna Martie expirat, și că prin legea de presă anume art. 60 calificându-se acestu procesu, cercetare și deliberarea lui se lasă în atribuțiunea Trib.

Considerându apărarea ce și face d. Turnavitu atât prin interogatorulu său datu d-lui Procuror și Președintei Trib. cât și prin pledoria D-selle făcută înscrișu că iudirectu voescu a nega fapta, earu directu o afirmă cu stăruință, d-icându că dările ce se ceru de guvern sunt ilegali și implinitorii lor se compară ca acei bandiți; dreptu opritu fiă căru cetățianu a arunca asemenea insulte, avându numai facultatea de o simplă discuțiune; considerându constatarea actelor Sub-Prefecturei locale ca adică acusatulu d. S. Turnavitu s'a opus a plăti contribuția Statulu și în anul expirat 1862 încasinduse acea contribuția de la d-lui numai prin remediulu de ecsecuție ce autoritatea locală s'a văditu constrinsă alu efectui.

Considerind apoi casulu presinte a trasu în litiu că o continuație a precedentelor opunerii ce s'a îndatinat acestu acusat a face a-

autoritățiloru chimate și însărcinate cu incasarea contribuțiiloru, violind numai demnitatea respectulu cu care dădorescu ori și care cetățianu cătră autoritățile Statulu, daru care lina a amenința pactulu socialu.

Avind în vedere opinia d-lui Procuror d'inscrișu în consecința art. 35 din procedura civilu penalu, calificându procesulu de natură criminală și de competența ouor. Curții alu Judecatorulu de Presă, deca după art. 60 din legea presei.

Considerându că acestu art. din legea presei invocatu de d. Procuror pentru casulu față are unu altu înțel su, căci prin aliniatele din urmă specifică și enumeră că numai dispensiile art. 45, 46, 47, 48, 49 și 50 sunt acele delictu de presă care numai onor. este competentă a le judeca și hotări; iar altele prevădute totu în acestu capitolu alu de presă sunt de competența instanțelor inferioare și:

Considerind în fine că art. 51 din legea de presă drescrie. „Ori ce defaimări în comunitate, depozitariu sau agențioru autorității publice, pentru fapte relative la funcțiunile loru sau pedepsit cu închisore de la 10 zile pînă la unu anu și cu globire de lei 100 pînă la 3000” și așa fiindu că penalitatea acei comite delictu este prevădute.

Po aceste baze daru judecata declară în unire cu d. Procuror pe d. Scarlatu Turnavitu culpabilu în fapta de Insultatoru Depozitariloru și agențioru Guvernulu, cându acestia indeplinescu funcțiunile lor, și tărescu se stea la închisore pe termen de patru luni, plătidu și amenda lei una mie.

Acesta hotărîre după definiția art. 154 din procedura codulu penalu este supusă apelu de către fețele acolo citate și în termenul specificat prin art. 157 din aceeași procedură. (iscăliți) Președinte S. Alexiadi. Membru I. Bercenu.

1863 Iulie 6.

Opinia dată la procesulu d-lui Sc. Turnavitu a avutu locu la 6 Iuliu 1863.

Avind în vedere epistola publicată în arulu „Românulu” din 17 Maiu anul corentu sub-scriș de d. Scarlatu Turnavitu și netădărită de d-lui atât la Interogatorulu, d. Procuror, și la acela alu prezidenției, cum și pledearia sa înscrișu, unde mai alesu își espun ale d-sale dispoșiții.

Avind în vedere că acestu epistola în nu trată de cătu asupra cererii impostu și în care nu se espună categoricu asupra va personalmente, lăsându numai a se redă la vre unu înțelesu, că d. Turnavitu în conștiile drescu o consideră ca ilegală.

Avind în vedere oă, în întrebările făcute de președintea d-lui Turnavitu, se dice că presile din menționata epistola, ori ce altă dință au avutu de cătu a espune depositariu Statulu și ai sei aginți, la ura și disprețiulu biculu.

Avind în vedere că în articolile citate specificate din legea presei, unu asemene delictu (și care dupo mine se aplică la art. 48), cîn categoria celor de competența Curții Apetive Criminale de a judeca și otări.

Avind în vedere conclusiile d. Procuror și motivele ce espun în recisitorulu său și,

Considerind în fine (dupu a mea convicție) că legea relativă la asemenia chestii presei de către cine și ce direcție se se ia; pe aceste considerante, sub-semnatulu diferezu de deciuvea onor. miei colegi, și sint de acord cu cererea Ministerulu Publicu.

Potocianu.

Tipografia C. A. Rosetti, ulița Fortuni No. 15.

Unul din luptătorii de la 1848, unul din cei cari au plătit credințele lor poezice cu întemnițarea, unul din omenii ostri de litere, Redactorele și fondatoarele ziarului „Patria“, Nicolae Nenovici s'a arșit la 6 Iuliu 1863. Eacă cuvintele s'a citit la înmormântarea lui.

Esti-va spiritului sau si in terina sa se va întorce,

Amice și frate!

Cu câtu era frumoasă și plină de iluzie și poezie dăia în care noi sringeam cu amicii și amore frățieica ta mână!

Cu câtu era plină de speranțe dăia în care zele noastre atingeau gura ta de amic și frate, atât este durerosă și amară, pentru noi, ca aceasta, care supunându-se decretelor nemurmate ale naturii te hrăpește dintre noi!

Asistindă daru, la această tristă despărțire, întrebăm, cu anima zdrobită și apasată, de ochii noștri sunt plini de lacrimi? de ce plătul nostru bate în suspine? de ce plângu toți te ai cunoscut?... Și recele raționămintu ai miseriei umane ne răspunde: „Pentru că în viață n'o se mai vedeți astă ființă ce atâtu i iubit.“

Dar de cându ore se plânge un om pene ca au ajunsu la finele carierii sale cu onoritate și încungiuratu de amorea amicilor și respectul familiei sale!... Daru prin astă lume durere prin care trece omul, tu amice ai scutut în fine, și ai scăpatu de vanitatea și persaritatea iei. De ore ce noi!... O! noi se vede suntemu condemați a mai suferi!... noi se vede că avemu se mai înduramă încă multe rele! noi daru plângem astăzi, eru nu pe tine; noi se ne plângem, până ce ne vom face, ca e, datoriile de bun părinti, bun soți, și bun tăten!

Dupe ce creatorul făcu astă superbă nără ce atâtu o admiramă toți, voi să-i dă unu spinu, unu rege care se se desfete de toate mașicțele iei, luă o mână de țărină, și făcu pe unu, insuflețindu-l cu din spiritul său! Pe unu! astă ființă așa de miserabilă și totu de atâtu de sublimă!... Miserabile, ca totu ese din țărină, din materie, supusă distrugerii și putrejuni; sublimă, ca totu ce conține spirul divin al creatorului! Și cându il vedu (mosu, superbii, stăpinu pe totu ce natura are și încântătoru, daru depărtindu-se cu orgoliu și învățămintele lui, și dise: „Voiu relua, într'o dintru tine spiritul meu, și în țărină te vei dăuce, fiindu ca țărina este.“ Și toți urmașii, imitul omu, sunt datori a se supune astei alte voinți! Iată omul!... Iată materia!...

Spiritul daru din astă materie este luat de creatoru; elu din regiunile necunoscutului ană astăzi d'asupra noastră și nesuride cu o amore multu mai tănără, fiindu transportat într'o amore multu mai perfectă, în lumea spiritelor, unde nu este nici intristare nici suspin... Pentru ce plângem daru?... Pentru ce plângem!...

Plângem pentru noi, amice, pentru noi care venim a mai suferi, pe lângă cele lalte miserii ane și lipsa ta, pină ce ne vom implini misiunea!

Bătrina mamă!... mamă nenorocită, viu pe privește în față materia care conținea spiritul celu ce l'ai conceputu în pintecele tei, și plângi cu lacrimi amare despărțirea aceuia care cursu de 43 de ani ai fostu fiul tu, și în vârstu aproape de 30, sprijinul tei și părintele tătoru și surorilor tale; plângi toate lacrimile ale, pentru dăile ce mai ești condemață a trăi, daru bine cuvinteză cu respectu creștinu otărîna celu pre înaltu, care a supus bătrinețele le și la astă crudă încercere!

Vino socia iubită! vino! și mai așintă o-ntă în față cadaverul rece alu primulu tei amoru; alu aceuia ce fu în cursu de 16 ani, o-cticul desmerdărilor junilor tei ani, și asorbe în reflectul astei fețe senine totă amorea, totu respectul, pe care ești menită ale transmite copiilor tei, și plângi cu lacrimi de socia și mamă, și ieta tristă ce te asteptă. Daru bine-cuvinteză cu respectu voința supremă a Creatorulu, care a divin luă înțelepciune, a credutu că este bine face din tine numai, de acum în colo, custodele fiilor tei, și a lăsa numai ție grija de a îndrepta pașii lor pe cărări drepte, învățându-i a iubi, a respecta și a trăi pentru totu ce este mare, naționale, onorabili și creștin!

Veniți june mlădițe ale celu ce se duc dintre noi; ale celu ce vă dăte lumina, ale celu ce până eri încă fu speranța voastră, și privindu-l cu ochii sufletulu vostru îngerescu, vărsați toate lacrimile inocinții voștre pentru spinosa și nesigura cale ce se deschide înainte, plecându inocentele voștre genunchi, lângă patul mortuaru alu autorulu dăilelor voștre, și ardicind inocinta voastră privire către tatăl eternu dăcești:

„Părinte creatoru! Tu ale căruia-a mistere „nu este omulu permis a pătrunde! Tu care „ai făcutu lumea din nimic! Tu care ai făcutu „a se nasce cuvintul din popor și în esle! „Tu care ocrotești pe celu slabu, și umilești „pe celu tare! Tu în fine, care ai apăratu de „văpaea foculu aștat de tiran, pe Martiri din „Babilonu, primește în locașurile tale spiritulu „părintelui nostru, ce ai bine-voitu a chiama la „tine, și îndrepteză și susține în noi neștrămu- „tatu, moștenirea ce ne alăsatu părintele nos- „tru, făcindu din noi fi iubii, socii credincose, „cetățeni adeverați!“

Încă unu omu dusu, încă junu cetățianu perditu, încă unu amic smulsu din mijloculu nostru, încă o familie în doliu și disperare, încă unu rindu de orfanu în lume, încă o factă stinsă din candelaburul luminelor naționi, încă o lecțiune teribilă dată de Domnul puterii omenirei! Iată ce am venit se vedem! Pentru ce însă ne înfiorăm? pentru ce animele noastre se stringu privind efectele morții, cându ne-am familiarisat indetulu cu dănsa? Nu scim ore că momentulu naserii noastre e primul pasu ce facem către mörte? că născerea e începutulu și mörtea capătulu carierii noastre pămintesci? Da, o scim această, însă tremurăm. Tremurăm căci mergem înainte unu jude imparțial și dreptu ca se ne dăm sēma de faptele noastre, și să priimim de la dănsul resplata, dupe felul împlinirii misiunei noastre în lume. Tremurăm căci înainte acestu jude nimic nu este ascunsu, nici chiaru crima ce jace în fundulu conștiinței noastre, necunoscută de societate. Tremurăm căci cu curmarea vieții noastre materiale, începe viața morală, viața eternă, viața ce ne vom fi croitu prin faptele noastre; și tremurăm mai tare cându scim că în lume n'am alergat de oțtu dupe materie, neglijindu spiritulu, singurul lucru ce remăne dupe noi, și care ne face a mai trăi în memoria urmașilor noștri. Avere, frumusețe, putere, strelucire vană, toate ne lasă pe marginea mormântulu; materia incesă de odată cu materia. Faptele bune, nobilele simțăminte ale sufletulu, numai ele ne compun cotegul dincolo de grōpă, și ne conservă memoria printre cei ce remănu în urmă-ne.

Omule! omule! creatură perfectă făcută dupe chipul și asemenarea creatorulu tei! în fiă care și primești lecțiuni teribile de nemernicia ta, și nu scii încă a profita de dănselu! pasiunile te impresorū neincetatu, și-și facu din tine jucăria lor. Pe fiă-care și citești legea divină, care stabilește egalitatea între omeni, și mergi orbește la peirea ta, desprețindu pe fratele tei, fiindu că starea ta materiale e mai bună, fiindu că ții astă-și în mână-ți puterea efemeră aici josu.

Veniți, mari ai lumii, de vedeți că și pentru Nae Nenovici ca și pentru voi, se dau totu trei coți de pământu; că pentru simplul cetățianu ca și pentru Domnitoru și ministru e o egalitate la ușa mormântulu. Aici însă, dupe cumu am dăsu, se enumeru numai faptele omulu, aici, la rândulu vostru veți espune pe ale voștre, cumu voi espune eu astă-și pe ale amiculu nostru Nenovici.

Elu și-a împlinit datoria și misiunea sa în lume, servind țera și societatea în trei diferite ramuri: ca profesore, ca funcționarū, ca dăiaristū. A fostu bunu cetățianu, bunu fiu, bunu sociu, bunu părinte, bunu amic. Iată meritele sermanulu Nae! Iată suvenirea ce lasă dupe dinsulu concetățenilor, familiei și amicilor sei dupe o carieră de vre-o 45 ani ai vieții.

Dulci și nenorociți copilași, stergeți-vă ochișorii voștri și priviți bine, întipăriți adinc în juna voastră memoriă chipulu părintelui vostru: elu a fost celu mai bunu amic ce a-ți avut în lume, altul, care se ve iubescă ca dinsulu nu veți mai găsi.

Socie nefericită, vino de îmbrățișiază pe sociulu tei, pe jumătatea corpulu tei, pe protectoriulu și amiculu tei, perditu fără întorcere.

Mamă neconsolată, plângi și bine-cuvintă pe fiul tu, care trebuia se-ți închidă ochii; elu a plecat înainte ta, ca să-ți gătescă calea.

Și voi toți amicii lui Nae Nenovici, uniți lacrimile voștre cu ale mele, veniți se-lu îmbrățișimū pentru ultima oră, rugându pe Dumnezeu pentru repaosul sufletulu seū.

N. T. Orășianu.

Parusi ca schintee prin lumea noptosa, Si aliată la corari, la lumea divina, Lasasi din luminati, lumina amorose; Si viața ta scurta fu dulce si lina.

Încă unulu!!!

Iată gemătulu surdu ce repetă tănguiosu aste limbe de feru!... Iată șoptetulu funerarū, ce se vaetă picându ca unu țipetu pe pământu din aste guri de aramă, care vestescū omenirii două lucruri: învierea și mörtea.

Ce sună daru aste voce așa de teribile ca și faptul celu vestescū? Ce este astu Unu? Este o stea care scapă din disculu iei de focu ca se se inece în noianulu noptosu alu Caosulu? Este o lumină care se stinge?... Este o tărie a omenirii care se surpă?... Este o cordă a animii noastre care se sfărămă?... Ce ne puneți derū, voi prevestitorū teribili? Învierea sau Mörtea?

Mörtea! sfărămarea materială a omulu și învierea lu morală! Iată pentru ce aceste clopote țipă spaimintate de grōză și admirare.

Stringeți-vă la peptu, și ingenuchiați omeni, înainte Regelu lumii!... Judecați-vă, priviți-vă voi în voi, ca se vedeți ce sunteți!... Unu pumn de țărină rece, preșeratū pe patru scânduri, pe care putrezăciunea și vântulu timpulu le va spulbera în noănu!... Dați locu suspinelorū, și lăsați se curgă lacrimile voștre!... Apropiativă... mai aproape... vedeți ce Nimicu este omulu prin materie, prin corpū!... puneți mână pe animile voștre, simțiți palpatele; vedeți lacrimile celor ce încunjură acestu cadavru, ca se credeți cătu de mare este omulu prin sufletu, prin inteligință... prin animă!...

Vedeți Mândria Omenirii, culcată în țărână!... Aceste ose enșirate, fără suflare, reci ca mormentulu, acestu Nimicu îngroșitoru, ce avem înainte noastră, a fostu, unu omu! a fostu Regele Lumii! purta numele de Nicolae Nenovici; născutu la 1820 și sfărșitu la anul 1863... 43 de ani!... Dumneșeu! nici spaciulu unei schintee de la întunericu la lumină!... Vedeți astă frunte palidă, pe care a rēcit'o bruma morții?... A conceputu ideī mari, ideī de Lumină, de Dreptate, de Libertate!... Acești ochi secați de durere și stinși de lumină, ai lăcrămatu de mi de ori de durerea celor lalți; și a căutat la ceru bucuria în speranță și în credință!... Aceste bușe albe de Cupa morții, ai murmuratū, Amoru, Credința, Patrie!... Acestu peptu sfărămatu de durere, a palpitatū, pentru o Mamă, o Socie, Copii, Frați, Amici și o Țeră alu cării Vitoru încă stă în întunericu!... 43 de ani de lupte, de durere, de speranțe!... Și unu momentu suflarea Morții fu destulă ca se sfărăme și se spulbere astu capu d'operă a lui Dumneșeu!... Omulū!

Acastă însă, nu este Mörte!... Este trecerea de la Durere la Repaosu, de la Miserie la Fericire, de la întunericu la Lumină, din Țărână la Dumneșeire!... Dar este frumoșă Mörtea, care lasă în urmă suvenirea Onorei!... Onorea Sociei și a Copiilor!... Stima frașilor și amicilor, și Bine-cuvintarea Bătranei sälle mame!... Nu! atunci Omulū nu mōre!... De atunci trăiesce!... și această Viață divină, nu o va mai stinge nici Suferința nici Mörtea!... Ea este eternă ca lumina și ca demnitatea!... Spulbere-se daru Țărēna cându de aici încolo începe astă adevărată viață de fericire și de repaosu!... Spulbere-se Țărēna cându în urmă Omulū lasă pe pământu: Suvenirea, Credința și Amorea!...

Plângeți omeni perderea Omulu dintre voi... aceulu, care împărțindu Durerea și Miseriile omenirii vă ridică pe sēma lu, o parte din acestu amarū generalu, numitu Viața Pămentescă!... Plângeți, căci ați remasū mai puțin ca se beți acestu amarū și vă va veni, mai multă partea fie-care din voi!... Plângeți dar cându aușiți țipēndu gura de aramă; și dăcești cu durere: Încă unulu care se ducel!... Plângeți toți!... Dar stați unu momentu!... încecați, suspinele și lacrimile voștre, și faceți locu: Durere celei mari!... Martire de onōre!... faceți locu să trecă Mama!... care

a trăițu, pentru ca să nască cu sângele seū, să creșcă cu sufletulu seū și să înmormante cu mâna sa duoi copii!... dela care accepta, dela care speră că va avea fericirea se o pue ei în Mormentu!... Astă mamă, care închide astăzi în Țărână 43 de ani ai Ei de speranță, și de fericire!... Mare durere!... Nimini nu va pute se te console, nefericită Mamă!... nimeni!... Decătu Dumneșeu, și Credința ta!... Plângi cu lacrimi amari, căci această este Roua care ușură Țărēna Copilulu tei!... Plângi, femeo; dar nu dispera Mamă!... fiul tău trăese și Cununa de Spini cu care Provedința ți-a încinsu fruntea este dovadă că ți păstrēdă locu lângă fiul tei!... Pōrtă dar femeia și Mama cu totă otărērea, cu totă credința Divină, Cununa Martiriulu!... căci a purtat'o și Cristū, ca se mentue omenirea!... Plângi Țărēna care nu o mai poț ținea în brașele tale... și pe care o reclamă Mormentu; dar acceptă cu siguranță Vitoru îmbrățișare eternă a Copilulu tei!... și în celu din urmă sărutū, murmură plină de speranță: la revedere Copilulu meū!...

Lēngă mamă ții este locul nefericită Socia! sermană Veduvă! Curēndu s'a stinsu Lumina Casii tale!... prea curēndu, și s'a sfărămatu susșito-rulu Vieții tale!... și calea vă era încă întinsă și plină de speranțe, înainte voastră!... Iată-te în mijloculu drumulu cu patru orfanii de mană și cu unu momentu la picōrele tale!...

Unde vei merge?... și cumu vei merge?... Cine va lumina calea ta noptosă?... Cine va duce în brașe pe Orfelini tei?... Cine?... Părintele de susu!... care ține în Misericordia și în Puterea sa pe totu celu slabu, și care crede într'ensulu!... Cristū care ține în brașele sale Orfelinulu și Copilulu părășitu!... Cine va lumina calea ta noptosă?... Vedeți acea Steluță care licăre înainte-ți?... este sufletulu lui Nenovici!... este sufletulu sociulu tei... este Părintele Copiilor tei!... care ți însemnă pasulū... și care ți lumina calea!... Mergi înainte cu credință!... Nenovici e mortu!... o mare perdere!... dar sociulu trăiesce!... Dar părintele trăiesce! Elu este, și va fi cu tine și cu Copilulū!... În noptea vieții tale... este o Candelă care lumină necontenitū: sufletulu sociulu tei!... Și în totă ruga orfanilor, în somnul lorū virginălu, pe pernița unde se repaūe inocinta lor frunte, va veni în toate noptile... sufletulu lui Nenovici!... ca se depune pe rumenele lorū bușe... sărutarea Paternă, și bine-cuvintarea divină!...

Sărută cu amore acestu Cadavru, care a fostu sociulu tei!... peste câte-vă minute, n'o sēlū mai ai lēngă tine; n'o sēlū mai veți cu ochii tei; dar ilu vei vedea eternu, cu sufletulu și cu lumina ta; dar veți fi insuflețit de amorea lu, și încurajată la sfânta misiune de Mama Orfelinilor, prin sămbetulu umbrei sale care va lumina în eternu dăilele și noptile tale!...

Îngenuchiați Copii! Îngenuchiați Orfanii! luați în brașe aceste ose enșirate; este Părintele vostru, care a trăițu și care a muritu pentru voi! priviți-lu bine... ficșu... ca să nu se ștergă din memoria voastră, această dulce imagine!... aceste trāsuri așa de scumpe pentru voi!... Este singura moscenire ce vă rămēne!... sērutați pentru ultima oră, astă mână care v'a mēngheiatu în somnul vostru, și v'a susșinut la cel d'antēiu pași ai copilerii voștre!... peste puțin nu va rămēne din Părintele vostru, decătu suvenirea voastră și amorea lu pentru voi!... peste puțin veți fi orfanu!... Veți fi singuri!... Dar urmași pe calea ce v'a însemnat'o părintele vostru, și veți avea înainte voastră, ca Lumină Conducătōre, viața lu trecutū!... la drepta umbra lu!... la stēnga sinulu mamei voștre... și d'asupra Bine-cuvintarea lu Dumneșeu!... și atunci nu veți fi singuri, veți fi cu Domnulū... cu mama!... și cu iubitulu vostru Părinte!...

Sărutarea cea din urmă, frați, rude, amici, pentru Nenovici!... Este sărutare eternă!... aușiți cumu țipă cohea pe Crucea Bisericii!... aușiți cumu geme arama?... Este Țărēna care își reclamă Țărēna!... Se luamū frați în brașe sicriulu care pōrtă în elu Țărēna lu Nenovici!... cumu am purtatū de atâtea ori, strēnsu în brașele noastre, pe fratele și pe amiculu nostru!... Aidemū să depunem cu mâna noastră în mormentu acestu sicriu unde vor sta culcate suvenirile cele mai dulci și cele mai frumoșe din viața noastră!... frăția și amical... confundate într'unu singuru sufletū... într'unu singuru omū!

Se aruncamū noi pământu peste astă Țărēnă iubită astfelu ca, amestecatū cu lacrimile noastre se rēsară pe mormantu Lăcrēmioare, flōre albă!... rășărită din lacrimile frăției și amicie!...

Locu omeni! faceți locu să trecă acestu Sicriu, conține într'insulu pe fiulū... pe sociulu... pe Părintele... pe Cetățianulu!... pe Omulū în fine!... inclinativă la trecerea lu... și cu ochii plini de lacrimi; murmurați: Încă unulu!... care se ducel... va veni și rēndulu nostru!... și aruncându o flōre pe Mormântulu seū, dăcești: Dumneșeu lu meū priimescelū în Misericordia ta! **M. Pascaly.**

daru' tribunalului l'au acuzat si anlu' acesta...

Sz va mai spunu' ceva akum spre desvi...

Ku funkcionarii unu' Ministru trebuie sa...

Nu, Domnilor, in starea aktuala a lukrurilor...

Domnul Prezident suspende sedinta pentru...

La redeskiderea d-lu' Kogalniceanu urmaz...

de starea aktuala a lukrurilor, kya ea a votat...

D. L. Katargiu (intrerupe). De asea sesiune...

D. M. Cogalniceanu. Pote sa fitz, insz, afarz...

Ministeriul Katargiu, kum am zis-o si pre...

Zizey k' Adunarea nu e in nimik vinovat...

Domnul Bolliak era insetat, vegi vedea...

le mi'a fskutu oposigiunea cea mai tare, d-lui...

Viu akum la kuvintulu' Pringulu' Sturza...

Domnul Bolliak era insetat, vegi vedea...

D. Grigorie Sturza e velu d'ntziu din ko...

tra fostiloru' Domni, si mai alesu' in privin...

Nu mai este daru' aiea vorba de adresa...

Tote aeste principie konservative si libe...

dați în judecată pentru încălcarea legilor, și se înscrizează la redigerea legilor.

Darú găsii și kurtea de șkasașione nu și face datoria, ziseși și responsabilitatea ministerială este iluzorie, pentru că kurtea de înaltă justiție este indulgentă, este tolerantă, ei bine, d-lor, însuși ve misiunea de a fi singuri judecători și gudele și ne fii la ușă. Transformați-vă în parlamentul lui Euric VIII al Angliei. Cine nu lă urmășse pôte avea o idee despre el, la teatru d-lui Millo, în piesa Caterina Howard; și pôte d-vostre responsabilitatea ministerială o înțelegeți după definițiunea nău deputatului din Konvențiunea roșă care strigă: la responsabilidă e' est la mort (responsabilitatea este moartea). Ku okasiunea responsabilidășii ministrilor, pringul Sturza a f'kutū o glumă care mi-a plăkutū și mie. Domnia sa aū imp'rgiit ministeriele Konvențiunii în ministerie de iarnă, și în ministerie de vară, și se rindueskū odats, ku infrunzirea kodrilor.

Nu știu care ministri în gēra Romăneșk s'au rinduiti vara; în Moldova nu kunoskū de k'atū unū singurū ministerū și ar putea intra în această kategoriă. Acesta nu aū fostū ministerul meu. Eu am devenitū ministru în 20 Aprilie, o-dată ku inflorirea lăkrămiorelor și a toporașilor. Amū fostū, amū dus'o peste vară darū și Kamera aū fostū de vară; voiinișii mei aū fostū onorabili mandatarī ai națiunii; ku dinșii amū dus-o bine și fōrte bine. Mai totū vara am lukrat impreunū, și mi aū datū, și mi aū votatū totū ce amū verutū. Pe la mijlokul lui Iulie, ei însuși mi aū verutū, și i eliberū pe la kasele lorū, și asta amū și f'kut'o. Earna, la Dezemvrie, iar i-amū adunatū; însz atuncea i amū g'rsitū bur-sulișii, pentru k' le ridikasemū duhovniculū. Mi amū luat zioa bună de la dinșii, și în lokulū meu aū intratū k'pitan... onorabilul d. Panu.

Domnia-sa veni la putere, verut și sprijinit de drēpta; numai în Bukuresi domnia-sa este omū din stingă. Cu tōte acestea, domnia-sa aū dus'o ku Kamera și mai r'ū de k'atū mine. Spre a trece lunile fatale ale ernei, domnia-sa nu aū g'rsit alt mijlok de k'at renunitul nekomplekt, care, ka și postol vel mare, k'ū ginut 40 de zile. Aice trebuie se ve mai zik k' ministeriul Panu aū fost imp'rgiit în două sekțiuni: una de iarnă și alta de vară. Ceia intziū sekțiune, ayea de iarnă, se petreze ku nekomplektulū și se sfirși ku retragerea kōlgilor sei Hurmuzake, Mavrogheni, Cuciurēnu și Dumitru Sturza. D. Panu remase singurū și atuncea își face un minister de vară, adoua sekțiune. Darū în ministeriul de vară nu ginu mult; zilele sale îi furz skurtate prin katastrofa lui popa Costea. Ayea odats zise, voiū trece ușor asupra komentarelor onorabilulū d. Brăiloiū, Prinsipele Sturbei și Prinsipele Brankovanu. Prinsipele Sturbei este singur care după p'rrerea mea aū fost konstituțional și frank totū d'odats. Domnia sa aū zis două adevruri pe care ku togi le rekunōsem. Uera sufure, aū zis domnia sa, și așia este. Cu togi suntemū greșitū, se plekăm kapul înainte aerei, a mai adrogat Domnia sa, și iarși așia este.

D. Brăiloiu aū fost skurt și kuprinztor; domnia sa aū zis nise kuvinte fōrte espresive și care sunt în stare a lumina pe ayei kari în naivitatea lor kred k' aye nu se atinge de k'at de p adresă parlamentar, de o v'estiune ministerială. Eatz kuvinte domniei sale: „A... r'bagim unde este skrisz în Convențiune ne... violabilitatea Domnului? Neviolabilitatea Domnului se statornivesce prin neviolabilitatea A... d'urrii.“

Domnia sa aū venit apoi la două v'estiuni personale ale d-sēle. Aū zis k' aū fost pevelit de Domn. Nu sunt, d-lor, nivi pentru peveliturile d-lui Costaforu, nivi pentru ayele ale onorabilulū domu Brăiloiu. Sviū numai k' atunși k'and fostul ministru al justitiei în ministeriul Catargiu, aū fost pevelitū, și d. Catargiu, karele ere inkz în viașz, și d-ni Arsaki, Cornea etc. kari și astzi trāiesk n'au obiekat. Prin urmare sunt în drept de a krede k' de ayea pevelitūre aū avut kunosișz și kolegii d-sēle, și dar a-vestora le și revine responsabilitatea acestui akt.

Onorabilul domu Brăiloiu a f'nit komentariul sū ku deklaratiunea solemnă k' Domnia sa nu are g'rgiuni de domnie. Aye me voiū m'rgini a-i respunde k' sunt deplin konvinsū de această lipsă de ambițiune.

C'at pentru Prinsipele Brankovieanu, domnia sa ne-aū zis k'rat și k'murit k' domnia sa ku gēra istrēg, vrea un Prinsipe stein, și k' r'șeminduse pe f'g'duina aye Domnitorul aū dat ambelor Adunāri, adoua zi după indoita alegere, spēr k' în l'ngime sa se va kobori după tron spre a intra în viașz privat. Ayea kuvinte se komentōz de șineși și n'am trebuinșz de a mai adrogi nimka de la mine.

Akum voiū veni la un punct care este komun tuturor omentatorilor, care il g'asesk în g'rukturor oratorilor care sprijinesk kontra pringul adresei. Aye punct este guvern personal, după d-lor, aū ink'uit guvernul konstituțional întemeiat pe responsabilidăta ministrilor. Aivi, domnilor, rekunosk k' este un punct serios, care meritz tōtū seriōsa luare aminte a nōstrz, k'vī de la solugiunea ayea v'estiuni aū r'ntz tōtū libertatea nōstrz konstituțională.

Sub regulament, domnilor, noi am avut un guvernament adevrat personal: k'vī Domnului era totul și ministri eraū nimika, eraū numai kom se zive în limba franceșă și es commis. Ministerii, sub regulament, nu atirnaū de k'at de Domn, și eraū responsabili numai k'atre d'nsul. Nu este însă așia și sub regimul konvențiunei. Sub ayea regim, Domnul în adevr numeste și dep'rtēz k'and vrea pe ministri sei; însz ei n' pōte ginea ministrii pre kari n' vrea Kamera și ei sunt respunzitori tot atz k'atre Adunare, k'at și k'atre domn. Sub regimul konstituțional, nu sub-skrierea Domnului, și kontra-semnarea ministrilor d' putere aktelor guvernului. Cum vedeți dar, d-lor, akșiunea nu este în m'na Domnului, și în m'na ministrilor, kari singuri ordonēz și esekutū în g'ra v'ele otrite în îngelegere ku Domnul.

Amia dar, în k'itv vreme gēra este ok'rsișz n'mai prin reglemente, prin ordonange, prin akte kontra-semnate de ministrii, în k'itv vreme Domn n' g'verneaz de k'at k'at konk'rsz, k'at urimirea, k'at s'k'rierea ministrilor și se noate zive k'at avem guvern personal. Insz mi se va int'mina k' Domnū iris'reaz, k'at ministrii se n'leakz, k'at devin konplesangi, k'at s'nt siliți a face konfesiuni. Nē m'z autentam se asd an asemenea limbagiș, mi mai ales din g'ra suor denstaji kari aū fost mi ministrii. Dar de ce domnia lor, aū fost konplesangi? dar de ce domnia lor aū f'k'at konfesiuni în kontra konvikișniilor lor? de ce n'as k'rat k'ratig'at de a rezista în responsabilidăta lor? de ce n'as imitat nre Barbz Katargis? O mai renet, nimik n' ridikz mai mult independentia și s'brbat de n'mine de k'at responsabilidăta sa. Eș, k'at n'ntz n'mē, nrimesk responsabilidăta t'atlor aktelor sevritute în ministrii mei. De n'am n'lekat, de m'am s'usz inf'ngit Domnū, de am f'k'at konfesiuni, ayeasta este treaba mea. În f'gia Adunārii, eș n' deklina v'ea mai mik parte de responsabilidăta. Adoua zi d'nsz retragerea din ministeriū, am fost atakat k'at v'ea mai mare violinșz n'ntz toate aktele ministeriālū mei. Nē m'am dat un nas f'nanoi, și am k'rat nivi de k'at a m'z n'ze în dosl'ronstz. Onorabilul d. Katargis m'ia f'k'at o teribelz akșiagiune n'ntz arestarea mi d'erea în j'sdekatz a Mitronolizl' Moldovei, de mi adosa zi Adunarea aū otrit inkiderea dosarū mi des'ngurea akșiagiune, k'vī inkiderea și intrase în minister Onorabilul domu Pans mi se isk'lise ayele k'rgi de inviolab' m'nde ertare de care v'as vorbit Onorabilul domu Tel; eș nivi astzi n' deklina responsabilidăta ayele akt, mi n'rekam am zis'o în Adunarea din Iulie, o mai renet mi aui, daka ar fi de reingentz ayele akt, n'as odats, și de zeye ori l'amū face inkz.

Odatz akșiagiune arestari Mitronolizl' remas, am fost invinovat n'ntz alte akte și mai șgin importante, b'nt-oarē d. Kornea m'as akșat k'at f'ra lege am introd's în Moldova reglemente de noligie nrivitor la servitori, și n'as ink'rere în B'k'remēti de ministri de interne d-lon Ghika. Domnū Grigorie Balm, k' f'ra lege am t'ns'rit k'at de largi și se f'akt nodarile ne risrile n'ntztoare mi k' se aibz narmaklik'ri, s'ure a n' k'adea nebniū în an. Am mai fost invinovat k'at am des'ngat b'staia, mi k'at în lok de b'șzi mi de b'z'z, am v'as se zideakz kase de arest prin sale. O komisione parlamentarie aū fost kiar rindzits s'ure a v'ertea toatz gravitatea v'nelor mele; ea însă aū kōtat mal p'rdent de a inkide de a dosa zi taraba.

K'at toate ayea însă, eș nivi astzi n' deklina responsabilidăta aktelor mele de ministri. Mi dar n' k'rez k'at în ayeastz Kamera s'ar g'rsi și singur ministri, și t'rektz, și p'rezent, care s'z se resuekte atz de v'șgin în k'at s'z v'z a v'rt'risi k'at n' el care a kontra-semnat ordinile, este vinovat, și Domnū. Nē k'rez k'at ministeriāl aktū s'z v'șngi de la sine respunzere t'atlor aktelor sevritute în timul g'vernsālū sei; mi des're care d-vōastrz ve jelșii. Prin șmare v'z int'reb, și de este g'vernsāl p'ersonal?

Nē, domnilor, p'ret'ndinea și de legea n're vede ministri responsabil an g'vern personal și noate se esiste. Nē avem trebuinșz se vorbim des're Domn, și avem trebuinșz se adavem ne k'at stat'is în arēa disk'șișniilor mi a natiivul noaste, mi nivi a n're responsabilidăta as'rs'ri; n'ntem foate bine se onim ori ce tendēge la g'vern personal. Inszmi d. Gr. Sturza ne a aretat mijlokl legal intrz ayeasta. Avem dreptul s'z blamem, și i d'm în j'sdekatz, și le ref'șez kiar b'zget'is. Dea-mi-se garanzz k'at n're v'ea voiș vede aye 5 oameni care se p'ri-miaskz responsabilidăta t'atlor aktelor v'eterele esekstive mi n' m'z tem de g'vern personal. Al daka am vede ministri l'ssagi la o parte, daka am vede akte de ale Domnū n'kontrasemante mi n'ase în l'sk'are; daka Kamera n'ar g'rsi ne banchele ministeriale ne niminea care s'z se imbraye k' responsabilidăta ayea akt, atuncea voiș zive mi eș k'at este mi avem g'vern personal. Dar atuncea n' mai vorbeske Kamera, a-tuncea vorbeske națiunea, atunși ea n' mai de-osebeske nivi n'rea esekstiv nivi n'rea leg'islativ; ea n' mai k'rat nivi o inviolabilitate; daka o vom ayeasta v'șngi se avem k'ratig'at a ne lenza de xaina inviolabilității, de mandati n'ntz de denstaji, a ne kobori în aliē,

a ne n're n'ntz înainte, mi l'nta v'at otari birșingă. Iar în k'itv vreme s'ntem aī în Kamerz ka denstaji în n'rea Konvențiuni, și ne este nermis a ne s'ri n're k'at ministriilor, și ne este liber se atakm inviolabilitatea Domnū, k'vī atunși atakm mi ne a noastrz. Mi atunșea și de am merge? K'm, int'o g'arē ka a noastrz și de n' avem o singur n're momentitoare, și de tronl este elektiv, și de nobleșea n' este eriditars, și de n' avem de k'at instișgiunē elektive, mi și Domn ales de viașz, care se k'vine mi n're ayea se l' amest'k'm în arena l'ntel'or mi a n'asniilor noaste? Dar atunși, și de ar mai fi stabilitate? Mi s'giit domnilor, n'ntz ce amest'k'm ure Domn în toate l'ntele noaste, n'ntz ce n'ol ast'z-l în g'era noastrz și atribișim tot r'at, k'and el ka instișgiune n' noate face de k'at bine? Ayeasta v'ovine din kassa k'at Domnia este de viașz, mi k'at o asemenea instișgiune este o anomaliz în konst'șgiunea noastrz. M'z eslik.

S'ntem și în o g'arē k'at instișgiunē demokratice, adikz s'ntem int'o r'nsbliz.

Nē v'z șneriagi de ayea k'vinte. În adevrz, o g'arē și de n' esistz nivi o instișgiune momentitoare, și de n' avem nivi Kamerz de P'airi, nivi nobleșz ereditars, și de toate n're r'ile Stat'isli v'ovine din alegere, și de egalitate de d'ritari mi de așv'isni în r'nsbliz este konsakrats prin lege, și de f'z-k'rsz v'etșgeanș, care are v'rstă de 35 de ani mi n' venitș de 3,000 galbeni, este nermis ambișiunea mi este konsakrats v'șngi de a deveni Domn, a-kolo este o adevrat r'nsbliz. Singur anomaliz v'avem în g'era noastrz este k'at Domnū, în lok ș f'z atēșne 5 ani d'ne k'mz se v'era la 1,848, este ales de viașz. Ce vreme l'ngz! Daka eș arș fi fostz alesz ne 5 ani, fi kare p'retendē m' arș fi n'ntz zise în sine: s'z autentz 5 ani, mi va veni mi rindz'z meș, k'mz se ș'meaz ast'z-l în Amerika ka alegerea P'remedinglor de r'nsbliz.

Darū la noi, Domnia fiindz de viașz, mi viașz și o m'z fiindz l'ngz, mi alesz kindz Domnū este t'ns'z, ambișiunea noastrz, ar a-ve a r'abda n're m'ltz. Mi fiindz-k'at prin konstitușione, nrinș m'zloaze legale ne n'ntem des're termensz Domnū la 5 ani, atunși k'at s'z ș kimb'z n're Domnū. F'agemz ka în timul l' Alessandrz Ghika, fi adreșmz o doleangz, f'agemz ka în timul l' Bibesks mi M'axil Sturza, fi rest'rn'z, mi iatz k'mz a-j'ngemz, de a n'riika sistemul n're r'nsblizkan ș kimb'z n're Domnū din 5 în 5 ani ka n'ise adevr'ragi n'remediagi de r'nsbliz.

Sokotz, Domnilor, k'at ayea k'vinte s'nt în dest'is, s'ure a dovedi și de n' din noi voieskz a merge, mi k'at prin șmare nivi n' e vorba de adresă parlamentar, și de o doleangz rest'ntoare. Mi kiar daka ziste de mele n'arē dovedi-o ayeasta, k'vintele rostite de P'ringlz Brankovean s'nt de ajsnș s'ure a ridika ori ve indoals des're g'inta kontra-proektisli.

Voiū să ridicăm unū Prinsipe Steir, aș zis-o Domnū Brankovean k'at frank'z dem'z de toatz l'asda. Darū amia fiindz, o mai deklarē inkz o-dat, k'at misiunea noastrz aī n' e de a alegere și Domnū stein, și de a organiza g'era n'renș k'at Domnū și de l'am alesz mi de a da g'ere reformele și de a amteantz de n'atrz ani de zile, mi la t'otz r'z'z, la toatz ilegalitate a ne adresa k'atre Domnū, mi a-i arata n'zșrile mi reformele trebuștoare.

Mi akșm, d'ne ce amē atakatz forma a-yeaș p'retinsz adrese, înainte de a veni la v'etelare fond'isli ei, înainte de a o eslika prin ea însăși, k'vī n'ntz akșma n'amē f'k'atz alta de k'at a int'mina la komentarie nrinjitorilor eș, d'agi-mi voiș și zik k'at v'z k'vinte mi des're proektisli de adresz alē majorit'șii, fiindz-k'at n'ntz akșm n' s'a zisē aī n'ntz de n'ntz.

Mi mai înainte de toate, d'agi-mi voiș și ve g'șz v'iaze este adevrat'isli astoriē alē ayeaș p'roekte. Sokotiū n'nte k'at este f'k'at de D. D. Romalo, B'z'v'eanș mi Apostoleanș? V'z n'ntelagi, d-lor, s'ntz n'mai k'at n'mele; komisitorisli l'ē, adevrat'isli astoriē alē ayeaș p'rojektē, este P'ringlz Sturza.

Eatz k'mz: Eramz în Kamera Moldovei, în l'ona l'z Febrarie 1861. Se trata des're ayea f'aimoaz adresz k'atre tronș, redigiats s'bz ministerisli meș mi votatz în timul Ministerisli U-l' Pans.

Șma disk'șișni k'mz trebuē și f'z redigiats o adresă parlamentar, atunșe P'ringlz Sturza l'ē k'vintisli mi n' ar'atz t'niisli și n' adevratate adrese parlamentare.

Ayeastz t'niisli l'as șmatē akșm redaktorū p'rojektisli majorit'șii. D'agi-mi voiș se v'z t'etēz p'roniele k'vinte ale P'ringlz Sturza. P'ntz ka se facem și des'nsz folositorisli l'k'rsli n'bliz, trebuē se ne d'mz osteneals și vedemz kare s'ntz trebuștoare v'ele mai șrgente ale g'ere? Se v'ert'z mi și af'z'z, ce v'indekare la ayele nevoi amū n'rea f'osema akșm de odats în respunșli n're? Ka membrs alē ayeaș Adunāri, s'ntz datorē se adskz mi eș n'rea mea de konk'rsz la a-yeaș n'sematz l'skrare; se res'nsz mi eș t'rib'z'z meș k'at kite-va idel, prin kare s'arē komulekte respunșli Adunāri. Mai întēz voiș

atrage l'sare aminte a D-vōastre asura, g'entraliarei Ministeriale: Ayeastz v'entralizare introd'sz la noi mai k'at seamz de reglementisli organikz, ne întedeșz de a merge pe k'alea konvenționalz. Uera v'ntimesse mi este de datoria Adunāri, ka se m'rgineaszk ayeastz r'z. Nē este indoals k'at oare kare v'entralizare administrativz este neansratz p'ntz a se n'rea ok'rs'isli o g'arē; darū totz odats de ne ansratz este mi m'rginirea în otarele k'venite a v'etel v'entralizari, k'vī altz-felz, și g'vernz devine absol'z; mi v'ea mai amarz n'eansz a și n' ase-memea g'vernz, este k'at r'z'z se face kiar mi atunșea kindz v'oisce se f'akt binele. De akolo v'rovinē v'ele mai multe nem'ldiemir, v'ele mai multe loviri în interesele v'ivate, kindz a v'ora, kindz a altora; de akolo res'z'z atirnarea instr'k'șionel'or lokale, int'șirea nem'rginēz a n'rele esekstive. Totz din ayeastz k'vinte p'rovine mi g'retatea și o int'minșz g'vernz de a int'medika ab'ssrile; n'rek'mz mi n'ntz n'ntz în kare se aflz de multe ori Ministeri mi f'ngionari șneriori de a onri abaterile f'ngionari-l'or șbaltari. În kontra ayeastz r'z, konvențiunea aū adoptat responsabilidăta Ministeri-l'or. Adunarea însă f'ngioneaszk numai trei l'ni; iarz Domnū p'ote și i întedeșz de la asemenea abateri în totz k'rsz'z an'isli. Eatz dar, ce în v'ivirea Ministeri-l'or avemz kindz de a-i m'rgini, ka s'z n' se noate abate. Darū noi n' trebuē es autentz'z l'inele n'mai de la Ministeri, karele, n' este de k'itv reprezentant'isli n'rele esekstive; ayei kari autentz'z totz binele n'mai de la g'vernz, ayeia kari autentz'z iarszmi totz r'z'z n'mai as'ura g'vern'isli, s'ntz de-uarle de a fi inkz v'etșgieni de n'ntz k'at instișgiune liberale. Mi se pare darz k'at n' este dest'is și ne g'indimz n'mai la responsabilidăta Ministeri-l'or, mi s'z kredemz k'at tot r'at mi binele vine n'mai de la Ministeri. Ayei kari m'rgineskz responsabilidăta n'rele esekstive n'mai as'ura mi-ștrilor, s'ntz de n're de a fi îndest'is de liberali; mi de n're de a mi îngelege misiunea lor, în întregimea sa. De ayea, sokotz k'at arē trebuē a se n're o responsabilidăta serioas mi as'ura f'ngionari-l'or șbaltari; f'z de kare, respunabilidăta n'rele esekstive, d'ne k'mz este v'entralizat n'mai as'ura Ministeri-l'or, n' as'gal ka 'mi-arē n're de în mare parte efektisli, în ayea ce n're v'ezze îndrentarea l'k'rsilor; darū n're kiar n' Ministeri în n'ntz n're de a im-p'edika ab'ssrile. P'ntz ayea k'vinte, noi arē trebuē se șrem se n' se p'resinte o lege des're responsabilidăta t'atlor f'ngionari-l'or și k'at kare lege se dea f'aktitate fie-k'rsia v'etșgeanș de a ș'm'ri înainte instanșionel'or j'sdektoareș kompetente, ne ori ce f'ngionari administrativz, kare, arē fi f'k'at în kontra legei v're-o lovire în drept'is k'at v'ea. Ayea este și n' din v'ele mai mari d'renti v'etșgeanș, mi mezis-loklis v'el mai efektivz n're a im-p'edika ab'ssrile. În adevrz, ce altz mezis-lokz arē n'rea fi mai b'z'z, n're, a ș'm'ri ab'ss'is, n're a l' n'rea k'noasze, n're a l'ș n'ntz, de k'itv, kindz înszmi viktima ayele ab'ss'is, noate se v'ie mi se ș'm'reaszk îndrentarea l'ē.

Sokotz k'at este totz o datz neansratz ka ayea lege se fie m'rginēz astz-felz în k'at se prod'z binele ce autentz'z de la ea, f'z se noatz immedeka n'ar'mi administragiē.

Fie n'mai o asemenea lege, elaboratz k'at intenșiunea de a p'rod'ze binele; mi atunșea ne va fi v'iorz de a înl'stra r'z'z.

Trag dar serioasa l'sare aminte a Kamer-l'or as'ura anel asemenea v'ere de a ș staton-ni șeros mi responsabilidăta f'ngionari-l'or șbaltari, k'vī, d'ne k'm am mai zis-o, ori-k'it am ș'm'ri n're Ministeri, ayeasta n' va fi în dest'is; n'ntz kindz s'bz adamb'rea responsabilidă-șii ministeriale, vor n'rea face f'ngionari-l'or șbaltari v'ea-ve v'roeszk.

De kite ori li se face v're o onservare de k'atre im'rginagi, fi zik: noi s'ntem respunabil, mi anoi, fak ce v'roeszk, f'z ka de multe ori Ministeri se fie în stare de a îndrenta v'ea ce aș strikat ayei f'ngionari. N'mai im'nsind responsabilidăta serioas mi as'ura lor, n'mai astz-felz, se n'ot immedeka ab'ssrile.

Akama, v'reaz se t'reks la o altz trebușz a v'zrei, kare este tot atz de șrgentz, tot atz de mare, mi as'ame, la atirnarea j'sdektoari-lor. Art. 7. din Konvențiune rostese as'ame, k'at: „o lege va otri kondișionile de bazz, anlikarea „p'ogresivz a p'rinșisli inamovibilit'șii.“

S'nt akșm 2 ani de kind s'az introd'sz Konvențiunea la noi, de kind șz'zim k'at se anlikz. Ce șmare vedemz însă, în anlikarea p'ogresivz a p'rinșisli inamovibilit'șii j'sdektoari-l'or? P'ntz akșm, n' este nivi o ș'mz des're anlikarea l'ē; j'sdektoari se skimbz d'ne b'na n'v'ere a v'eterele esekstive, ka mi în t'rek'z. P'ntem s'ita a-șz'area la kare s'ntem es'nsz, fiindz-k'at mag'istragiē g'ere, j'sdektoari, kari aū în m'na lor a v'erea, viașz mi onoare v'etșgenilor, s'nt k'at totz at'rnagi de n'rea esekstivz? Nē v'z'z astz-zl nivi o diferinșz de la ce eraș mai înainte; k'vī j'sdektoari s'nt togi s'bz ayeiaș n' n'iz-l'ovitz atirnare a g'vern'isli.

De ayeia nē s'nt de sokotiūz k'at ar trebuē și șrem a se anlika p'ogresiv p'rinșisli inamovibilit'șii magistragi-l'or. Rek'nosk mi eș k'z

